

Molek, Pavel: Právo na spravedlivý proces

Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 573 s. ISBN 9788073577483

Jaroslav Benák*

Měřeno čistě počtem případů, kdy stěžovatel namítá porušení příslušného základního práva ve stížnosti k Ústavnímu soudu nebo k Evropskému soudu pro lidská práva (dále též jen „ESLP“), je právo na spravedlivý proces tím nejvýznamnějším základním právem. Toto právo je zároveň branou ke všem dalším základním právům. Totiž pouze prostřednictvím procesu se lze domoci jiných práv.¹ Tyto důvody mají za následek, že

právu na spravedlivý proces je v právní akademii věnována velká pozornost. Vzniká o něm řada článků, kapitol v pracích zaměřených na základní práva i samostatných monografií. Existují dokonce samostatné monografie na jednotlivé dílčí problémy práva na spravedlivý proces. Za této situace se nabízí legitimní otázka, proč by si měl čtenář vybrat právě knihu Pavla Molka. Budu-li parafrázovat Cimrmana, „proč psát nové knihy, když lidé chtějí staré a osvědčené kusy?“²

* Mgr. Jaroslav Benák, asistent Katedry ústavního práva a politologie Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

¹ Srov. např. ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Dimenze ochrany lidských práv v Evropské unii*. 2. rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008, s. 121.

² Jde o parafrázi výroku „Proč psát nové hry, když lidi chtějí staré a osvědčené kusy?“, kterým se Prácheňský v předešle

Hlavní důvod, proč by měl zájemce o právo na spravedlivý proces sáhnout po knize Pavla Molka, je, že jde o českou knihu. Tento výrok není pokračováním kampaně „Kupujte české výrobky“ ani upozorněním na to, že jde prakticky o první monografii na toto téma napsanou v českém jazyce.³ Přínos českosti knihy spočívá v tom, že na rozdíl od zahraničních prací sleduje i národní úroveň ochrany práva na spravedlivý proces (tj. úroveň zákonnou a též ústavní a na to navazující judikaturu obecných soudů a Ústavního soudu). Rovněž představení ostatních úrovní ochrany je zaměřeno na problémy, které se v ČR vyskytují.

Monografie je čtvrtým dílem zamýšleného cyklu věnovaného studiu ochrany základních práv jednotlivce v ČR. Autor na straně 14 připouští, že postupuje podobně jako tvůrci slavné filmové ságy Hvězdné války. Začal totiž právě čtvrtým dílem a další plánuje vytvořit později.

Často mají právnické publikace na přebalu uvedeno, že jsou „vhodné pro studenty, akademiky, praktikující právníky i další zájemce o problematiku“. Leckdy je to zde uvedeno „pro zmatení nepřítele“ a publikace ve skutečnosti má cílovou skupinu mnohem užší. V případě recenzované publikace je tomu přesně naopak. Na přebalu nic napsáno nemá, ale výše citovaná věta by tam klidně být mohla. Kniha skutečně má mnohostranné využití. Studentům poslouží jako spolehlivý průvodce všemi zákoutími práva na spravedlivý proces i základních práv obecně. Praktici po ní jistě rádi sáh-

jednoaktovky Záskok pokouší přesvědčit zbytek herců, aby ten večer hráli něco jiného než nově napsanou hru Vlasta.

³ Jakkoliv mám po několika letech příležitostného vyučování na Právnické fakultě MU pocit, že knížka napsaná v češtině otevře přístup k tomuto tématu řadě studentů, pro které je odborná angličtina dosud obtížně překonatelnou překážkou.

nou v případě, že mají zájem nalézt řešení konkrétního problému a odkazy na související judikaturu. Kniha nezapře ani akademické ambice svého autora (byť pro účely habilitačního řízení Pavel Molek knihu „přepsal“ – jeho habilitační práce má stejný název i systematiku, metodická koncepce je ovšem odlišná).

V deseti kapitolách autor postupně představuje celou problematiku. Po historických souvislostech následuje vymezení úrovní ochrany (národní, unijní a mezinárodní, jež se dále člení na regionální a univerzální). Dále bylo možné pokračovat popisem, jak je vše upraveno v které úrovni. Touto sice snazší avšak zároveň méně přínosnou cestou se autor naštěstí nevydal.

V dalších kapitolách se tak autor zabývá jednotlivými aspekty práva na spravedlivý proces, přičemž vždy analyzuje regulaci ve všech úrovních ochrany. Takto postupně projde právo na přístup k soudu, požadavky na soud a soudce, požadavky na řízení a problematiku průtahů v řízení. Dále se pak ve dvou kapitolách zabývá specifickými aspekty trestního řízení, mj. též zásadou *nullum crimen sine lege*. Poslední kapitola je pak věnována náhradě škody způsobené nesprávným postupem soudu či nezákonným odsouzením.

Publikace je psána srozumitelným jazykem a je prostá chyb či překlepů. Velkou část textu představuje judikatura (zejména ESLP) převyprávěná formou poutavých příběhů. Tyto příběhy neslouží pouze k zábavě čtenáře, nýbrž jejich zařazení do textu je funkční. Umožňuje totiž se dobře seznámit s příslušnými klíčovými soudními rozhodnutími a lépe tak chápat problematiku rozebíranou v „hlavním textu“.

Nezbývá než uzavřít, že Pavel Molek svou knihou nasadil laťku všem, kteří se v ČR pokoušejí psát o lidských právech, velmi vysoko a už se těším na další díly z chystaného cyklu.